

სკოპინგის დასკვნა N4

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: 35 კვ ძაბვის მიწისზედა (საჰაერო) ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანა;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „ნახიდური ჰესი“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ბოლნისის მუნიციპალიტეტი, სოფ. ნახიდური და სოფ. თამარისი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 07.02.2023;

სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელი: შპს „გამა კონსალტინგი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში შპს „ნახიდური ჰესის“ (ს/კ 400207049) მიერ წარმოდგენილია ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ნახიდურსა და სოფ. თამარისის მიმდებარედ, 35 კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანის სკოპინგის ანგარიში.

„ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ნახიდურის და სოფ. თამარისის მიმდებარედ, შპს „ნახიდური ჰესის“ 35 კვ ძაბვის მიწისზედა (საჰაერო) ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანაზე“ 2022 წლის 28 ივნისს გაიცა სკრინინგის გადაწყვეტილება (ბრძანება N 169/ს), რომლის თანახმად, დაგეგმილი საქმიანობა დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, დაგეგმილი საქმიანობა ითვალისწინებს 2,65 კმ სიგრძის 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანას, რომლის დერეფანი მოიცავს ბოლნისის მუნიციპალიტეტის სოფლებს ნახიდურსა და თამარისს. ელექტროგადამცემი ხაზის დერეფნის საწყისი და ბოლო წერტილის GPS კოორდინატებია: X - 473213 Y - 4593142; X - 475452 Y - 4591842. საპროექტო ეგზ-ის დანიშნულებაა ნახიდური ჰესის მიერ გამოქმუშავებული ელექტროენერჯის მიწოდება 110/35/10 კვ ქვესადგურ „ქოლაგირთან“. დოკუმენტის თანახმად, ელექტროგადამცემ ხაზსა და უახლოეს საცხოვრებელ სახლს შორის მანძილი 90 მეტრს შეადგენს. წარმოდგენილი სიპ ფაილების მიხედვით, ელექტროგადამცემი ხაზიდან (N1 საყრდენი) უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტი (მდ. ხრამი) მდებარეობს დაახლოებით 30 მეტრის დაშორებით.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ. მათ შორის, განხილულია ეგზ-ის ტიპისა და დერეფნის ალტერნატივები, ასევე არაქმედების ალტერნატივა. სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია ეგზ-ის დერეფნის განთავსების სამი ალტერნატივა, რომელთა ურთიერთშედარების საფუძველზე და სხვადასხვა ფაქტორების, მათ შორის გარემოსდაცვითი და ტექნიკური საკითხების გათვალისწინებით, უპირატესობა მიენიჭა პირველ ალტერნატიულ ვარიანტს, რომლის მიხედვით, ეგზ-ის გაყვანა დაკავშირებული იქნება სამშენებლო სამუშაოებისთვის მცირე ტერიტორიის ათვისებასთან. სკოპინგის ანგარიშში განხილული საპროექტო ეგზ-ის ტიპის (საჰაერო და მიწისქვეშა) ალტერნატიული ვარიანტებიდან, გარემოსდაცვითი და

ტექნიკური ფაქტორების გათვალისწინებით, უპირატესობა მიენიჭა საჰაერო ეგზ-ის მოწყობას.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, 2,65 კმ სიგრძის, 35 კვ ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანის ფარგლებში, დაგეგმილია შუალედური და საანკერო-კუთხური ტიპის ლითონის ერთჯაჭვიანი და ორჯაჭვიანი მოთუთიებული საყრდენი ანძების დამონტაჟება, საერთო რაოდენობით - 16 ერთეული (მათ შორის: II35 - 6 ერთეული, Y35-1 - 3 ერთეული, Y35-2 - 4 ერთეული და Y35-2+5 - 3 ერთეული.). საყრდენები თავსებადია AC-95/AC-150 მარკის სადენებთან, პროექტის მიხედვით, გამოყენებული იქნება AC-95/16 ტიპის სადენები. ეგზ-ის საყრდენები განთავსებული იქნება მდ. ხრამის როგორც მარჯვენა, ასევე მარცხენა სანაპიროზე. საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზის საწყისი წერტილია ნახიდური ჰესის 35 კვ ძაბვის ქვესადგურის მიმდებარე ტერიტორია (GPS კოორდინატები: X - 473213 Y - 4593142). N1 ანძიდან N7 ანძამდე ეგზ-ის დერეფანი მიუყვება ადგილობრივ გრუნტიან გზას, N7 და N8 ანძებს შორის მონაკვეთზე ეგზ-ის დერეფანი საჰაერო გზით, გადაკვეთს ორ კერძო საკუთრებაში არსებულ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთს, შპს „საქართველოს მელიორაციის“ ბალანსზე არსებულ სამელიორაციო არხს (ხრამ-არხის მაგისტრალური არხი) და მდ. ხრამს. N8 საყრდენი N15 საყრდენამდე ელექტროგადამცემი ხაზის დერეფანი მიემართება მდ. ხრამის მარცხენა სანაპიროზე და უერთდება ქვესადგურ „ქოლაგირს“. აღნიშნულ მონაკვეთზე ეგზ საჰაერო გზით გადაკვეთს ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზას, შპს „გაზის ტრანსპორტირების კომპანიის“ მაგისტრალურ მილსადენს და ოპტიკურ-ბოჭკოვან კაბელებს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ეგზ-ის საყრდენი ანძების სიახლოვეს არსებობს მისასვლელი გზები. ახალი გზების მოწყობა შესაძლებელია საჭირო გახდეს რამდენიმე მონაკვეთზე. თითოეულ ანძასთან მისასვლელი გზების მაქსიმალური სიგრძე არ აღემატება 100-150 მეტრს.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, ელექტროგადამცემი ხაზის სამშენებლო სამუშაოები გაგრძელდება 3-4 თვე. პროექტის სპეციფიკიდან გამომდინარე, სამშენებლო ბანაკის მოწყობა დაგეგმილი არ არის. მასალების დასაწყობებისთვის, გამოყენებული იქნება „ნახიდური ჰესის“ სამშენებლო ბანაკი. ეგზ-ის დერეფნის სამშენებლო სამუშაოები არ გულისხმობს ტრასის ბურღვა-აფეთქებით მეთოდის გამოყენებას, არსებული გეოლოგიური პირობების გათვალისწინებით, ანძის საძირკვლების მოსაწყობად გამოყენებული იქნება: ექსკავატორი, ამწე, ე.წ. კოდალა, გრეიდერი და სხვ. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ეგზ-ის მშენებლობის ეტაპზე წარმოქმნილი გრუნტის ძირითადი ნაწილი გამოიყენება უკუყრილებში, ხოლო დარჩენილი ნაწილი განთავსდება ნახიდური ჰესისთვის შერჩეული სანაყაროს ტერიტორიაზე. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, საპროექტო ეგზ-ის N2 საყრდენი ანძა კვეთს ნახიდური ჰესისთვის საჭირო ფუჭი ქანების სანაყარო ტერიტორიას, აღნიშნულთან დაკავშირებით სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია, რომ სანაყაროს შევსების დროს გამოიყოფა ეგზ-სთვის საჭირო დერეფანი, სადაც არ მოხდება ფუჭი ქანების განთავსება.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ზოგადი ინფორმაცია გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების სახეებისა და იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საკვლევი უბნისა და მიმდებარე ტერიტორიის ვიზუალური შეფასების შედეგად, არახელსაყრელი საინჟინრო-გეოლოგიური (გეოდინამიკური) პროცესები არ შეიმჩნევა და ტერიტორია მისაღებია ეგხ-ის მშენებლობისთვის. ასევე, ანგარიშში მითითებულია, რომ საკვლევი ტერიტორია კერძოდ, სოფ. ნახიდური, მიეკუთვნება 8 ბალიანი სეისმური აქტივობის ზონას და არსებული სტატისტიკური მონაცემებით მაღალი მაგნიტუდის მიწისძვრებს, რომლებსაც შეუძლია ზიანი მიაყენოს საინჟინრო ნაგებობებს. აღნიშნული საკითხი გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და შესაბამისი კვლევებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების ჩატარების შესახებ დეტალური ინფორმაციის წარმოდგენას.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, პროექტის ზემოქმედების ქვეშ ექცევა ევროპის ბუნების ინფორმაციული სისტემის (European Nature Information System) შვიდი ტიპის ჰაბიტატი. ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულია საქართველოს წითელი ნუსხით დაცული მცენარეთა ორი სახეობა: თელა (*Ulmus minor*) და საღსაღაჯი (*Pistacia mutica*). საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით, მოსალოდნელია ზემოქმედება ხელფრთიანებზე და ორნითოფაუნაზე, ლიტერატურული წყაროებისა და სავლე კვლევების მიხედვით, საპროექტო ტერიტორიაზე შესაძლოა მოხდეს ხელფრთიანთა 14 სახეობა, მათ შორის ბერნის კონვენციის პრიორიტეტული და IUCN-ის წითელი ნუსხით დაცული მოწყვლადი სტატუსის მქონე (VU) სახეობა ჩვეულებრივი ფრთაგრძელი (*Miniopterus schreibersii*). საპროექტო ტერიტორიასა და მის მიმდებარედ აღრიცხულია 145 სახეობის ფრინველი. სავლე სამუშაოების დროს საკვლევ ტერიტორიაზე გამოვლინდა ოცამდე სახეობის ფრინველი მათ შორის ორბი (*Gyps fulvus*), მთის არწივი (*Aquila chrysaetos*), ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus*) და სხვა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, კუმულაციური ზემოქმედება მოსალოდნელია ეგხ-ის როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპებზე. მშენებლობის პერიოდში კუმულაციური ზემოქმედება მოსალოდნელია „ნახიდური ჰესის“ ინფრასტრუქტურის მშენებლობის პარარელურად. ექსპლუატაციის პერიოდში საკვლევ არეალში არსებული და საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზების გათვალისწინებით, მოსალოდნელი იქნება ფაუნაზე, განსაკუთრებით ფრინველთა და ხელფრთიანთა სახეობებზე, მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების საკითხი. გზშ-ის ეტაპზე კუმულაციური ზემოქმედების შეფასების ნაწილში დეტალურად უნდა იქნეს შესწავლილი ეგხ-ის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე კუმულაციური ზემოქმედება გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებთან მიმართებით, განსაკუთრებით ყურადღება უნდა გამახვილდეს ორნითოფაუნის და ხელფრთიანთა სახეობებზე ზემოქმედებაზე.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სააგენტომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ბოლნისის მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო დაფაზე. სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის რეგიონული წარმომადგენლების მიერ, დაგეგმილი საქმიანობის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის შესახებ განცხადებები განთავსდა საქმიანობის განხორციელების ტერიტორიის სიახლოვეს, ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებზე, ასევე ინფორმაცია საჯარო განხილვის შესახებ გამოქვეყნდა გაზეთში. ამასთან, ინფორმაცია განთავსდა სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე და გადაიგზავნა ცენტრის გამოძიებებთან ელ. ფოსტის მეშვეობით. დაგეგმილი საქმიანობის სკოპინგის

ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 2023 წლის პირველ მარტს, დაბა თამარისის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, შპს „ნახიდური ჰესის“, შპს „გამა კონსალტინგის“, ბოლნისის მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. საჯარო განხილვაზე, ადგილობრივი მოსახლეობის მხრიდან, ყურადღება ძირითადად გამახვილდა ეგზ-ის მშენებლობის შედეგად მოსალოდნელ სატრანსპორტო ოპერაციებით გამოწვეულ ზემოქმედებაზე, კერძოდ მტვრის გავრცელებაზე. შპს „გამა კონსალტინგის“ წარმომადგენლის განმარტებით, პროექტის მშენებლობის ფარგლებში, მოხდება საქმიანობის გარემოსდაცვითი ნორმებით წარმართვა, მათ შორის მტვრის გავრცელების პრევენციის მიზნით პერიოდულად განხორციელდება ტერიტორიის მორწყვა. მოსახლეობა ასევე დაინტერესდა დასაქმების საკითხით, რაზეც შპს „ნახიდური ჰესის“ წარმომადგენელმა გააკეთა განმარტება. საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული საკითხები და შესაბამისი პასუხები/განმარტებები აისახა საჯარო განხილვის ოქმში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით, სააგენტოში წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები არ ყოფილა წარმოდგენილი.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად სააგენტოს მიერ, იდენტიფიცირებული იქნა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროები, სახეები და ობიექტები. ამასთან, განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 2.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;
3. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზშ-ის ანგარიშში, ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული გონივრული ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ ინფორმაცია, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის

არაქმედების (ნულოვანი) ალტერნატივის, ეგხ-ის ტიპის ალტერნატივების, ადგილმდებარეობის ალტერნატივების ანალიზი და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივების აღწერა-დასაბუთება. გზშ-ის ანგარიშის შესაბამის ქვეთავში, დეტალურად უნდა იქნეს დასაბუთებული ეგხ-ის განთავსების ალტერნატივებიდან შერჩეული ადგილმდებარეობის გარემოსდაცვითი, სოციალურ- ეკონომიკური და ტექნიკური უპირატესობები;

- პროექტის აღწერა, მათ შორის ინფორმაცია საპროექტო ეგხ-ის სიგრძის, საპროექტო მონაკვეთში საყრდენი ანძების რაოდენობის შესახებ, ასევე პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სამუშაოების დეტალური აღწერა;
- საპროექტო ეგხ-ის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები, ფიზიკური მახასიათებლების ცხრილი. ამასთან, ინფორმაცია ეგხ-ის ძაბვის, განთავსების ტექნიკური გადაწყვეტების შესახებ;
- საპროექტო ტერიტორიის აღწერა, მათ შორის უშუალოდ ეგხ-ის საპროექტო დერეფნის და დაცვის ზონის (ბუფერის) Shp ფაილები და ეგხ-ის საყრდენი ანძების განთავსების GPS კოორდინატები;
- ინფორმაცია ელექტროგადამცემი ხაზის დაცვის ზონების და ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების შესრულების (დაცვის) შესახებ. ინფორმაცია საპროექტო ბუფერის (სქემატურ რუკაზე დატანილ) შესახებ, მისი ფართობისა და ბუფერში მოქმედი შეზღუდვების შესახებ;
- ეგხ-ის საპროექტო დერეფნიდან და ეგხ-ის დაცვის ზონიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე/დასახლებამდე, ზედაპირული წყლის ობიექტამდე, მდებარეობის მითითებით (რუკაზე ჩვენებით);
- საპროექტო ეგხ-ის სქემა/სიტუაციური რუკა (შემადგენელი ინფრასტრუქტურული ობიექტების მითითებით), შესაბამისი ექსპლიკაციით;
- ინფორმაცია ფიზიკური/ეკონომიკური განსახლების შესახებ (არსებობის შემთხვევაში);
- ელექტროგადამცემი ხაზის დერეფნის დეტალური აღწერა, მათ შორის (არსებობის შემთხვევაში) მიწისქვეშა ან/და მიწისზედა ობიექტების და კერძო საკუთრებების გადაკვეთის შესახებ დეტალური ინფორმაცია, ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს კერძო მესაკუთრებთან შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- ინფორმაცია ეგხ-ის გაყვანისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე შესაძლო ავარიული სიტუაციების შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების შესახებ;
- ინფორმაცია სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური წყლის გამოყენების საჭიროების შესახებ;
- ინფორმაცია სანიაღვრე და ჩამდინარე წყლების წარმოქმნისა და მართვის შესახებ;
- საპროექტო ტერიტორიაზე მისასვლელი გზების შესახებ ინფორმაცია. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს დაზუსტებული ინფორმაცია უშუალოდ საყრდენი ანძების განთავსების წერტილებამდე მისასვლელი გზების შესახებ. საპროექტო მისასვლელი გზების პარამეტრების, მოწყობის გეგმისა და მოსალოდნელი ზემოქმედების მითითებით. პროექტის ფარგლებში მოსაწყობი გზები ასახული უნდა იქნეს სქემატურ ნახაზებზე და shp ფაილებზე;
- პროექტის ფარგლებში დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილი და მუშაობის ხანგრძლივობა. ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია გზშ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სადიებო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ;

- საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში საპროექტო ტერიტორიის პირვანდელ მდგომარეობაში აღდგენის შესახებ ინფორმაცია.

4.1 სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების შესახებ ინფორმაცია, კერძოდ:

- სამშენებლო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ინფორმაცია სამშენებლო უბნების შესახებ;
- მოსალოდნელი ზემოქმედების ხანგრძლივობის შეფასებისა და ზემოქმედების პერიოდების განსაზღვრის მიზნით წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია პროექტის ხანგრძლივობის, სამუშაოების ჩატარების პერიოდისა და დროის შესახებ, სამუშაოების გეგმა-გრაფიკის მითითებით;
- საყრდენისათვის საჭირო მიწის ფართობის, საძირკვლების და მოხსნილი გრუნტის შესახებ ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია მცენარეული და ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით). მოხსნილი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის და გრუნტის დასაწყობების ადგილები (GPS კოორდინატები) და სავარაუდო მოცულობები;
- ინფორმაცია სამშენებლო სამუშაოებში გამოყენებული ტექნიკის შესახებ;
- ობიექტების მოწყობისათვის საჭირო სამშენებლო მასალების მოპოვებისა და სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტების (არსებობის შემთხვევაში) მოწყობის შესახებ ინფორმაცია.

4.2 სამშენებლო ბანაკ(ებ)ის განთავსების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის:

- დეტალური ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკ(ებ)ის შესახებ, ბანაკ(ებ)ის ადგილმდებარეობის მითითებით (shp ფაილების და GPS კოორდინატები);
- მოცემული უნდა იყოს სამშენებლო ბანაკ(ებ)ისთვის შერჩეული ტერიტორიის აღწერა;
- სამშენებლო ბანაკის/ბანაკ(ებ)ის გენ-გეგმა, შესაბამისი ექსპლიკაციით;
- ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკის ფართობის, ასევე ეგზ-ის მშენებლობის მომსახურებისთვის გათვალისწინებული ინფრასტრუქტურის ბანაკ(ებ)ის ტერიტორიაზე განთავსების შესახებ;
- სამშენებლო ბანაკ(ებ)ის წყალმომარაგებისა და ჩამდინარე წყლების მართვის შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- სამშენებლო ბანაკ(ებ)ზე საწვავის შესანახი რეზერვუარის ტიპის, ტევადობისა და განთავსების პირობების შესახებ ინფორმაცია.

4.3 გზშ-ის ანგარიშში, გეოლოგიური გარემოს შეფასების ნაწილში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა:
 - რელიეფი (გეომორფოლოგია);
 - გეოლოგიური აგებულება;
 - სეისმური პირობები;
 - ჰიდროგეოლოგიური პირობები;

- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების პიკეტური აღწერა (უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერასაც).
- **გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება:**
 - ზემოქმედება გრუნტის წყლებზე;
 - საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში, პრევენციული ღონისძიებების მითითებით.

4.4. გზშ-ის ანგარიშში, ბიოლოგიური გარემოს შეფასების ნაწილში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- ინფორმაცია ელექტროგადამცემი ხაზისა და მისი მშენებლობისათვის საჭირო სხვა ინფრასტრუქტურის მოსაწყობად დაგეგმილი მოსაჭრელი ხე-მცენარეების ზუსტ მონაცემებზე, სახეობების მიხედვით რაოდენობის და მოცულობის მითითებით;
- ბიომრავალფეროვნების კუთხით, ჩატარებული წინასამშენებლო კვლევები მოიცავს 2022 წლის დეკემბრის თვის საველე კვლევებს, რაც არასაკმარისია სრული სურათის დასანახად. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საჭიროა, ანგარიშში აისახოს სრულფასოვან კვლევებზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ მცენარეებზე, ცხოველებზე, ორნითოფაუნაზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე) და ჰაბიტატებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები ფოტომასალასთან ერთად. აღნიშნული კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით შემუშავებული უნდა იყოს მონიტორინგის გეგმა, რომელშიც დამატებით აისახება ინფორმაცია ფრინველების სიკვდილიანობაზე (როგორცაა მაგალითად ელექტროსადენებთან შეჯახებით სიკვდილიანობა), ასევე ამ კუთხით დაგეგმილი შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტიანობაზე დაკვირვება, საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი ღონისძიებების დაგეგმვა-განხორციელების მიზნით.

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- პროექტის ფარგლებში ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება. ამასთან, მითითებული უნდა იყოს შესაძლო ემისიები, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა;
- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ხმაურისა და ვიბრაციის გავრცელების კუთხით (ხმაურის გავრცელების სიხშირე და დონე), შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ელექტრომაგნიტური ველების გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე, საჭიროების შემთხვევაში შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება, დეტალური ინფორმაცია ჩატარებული კვლევების შესახებ, შესაბამისი შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებების მითითებით;

- მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება მიწისქვეშა და გრუნტის წყლებზე, დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ვიზუალურ-ლანდშაფტური ცვლილებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელების მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება. ნარჩენების მართვის საკითხები. პროექტის ფარგლებში წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია, შემდგომი მართვის ღონისძიებების მითითებით;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება სოციალურ გარემოზე. ამასთან, განისაზღვროს ადამიანის ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- შესაძლო პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედების შეფასება ისტორიულ-კულტურულ, არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- ეგზ-ის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე სატრანსპორტო ოპერაციების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, მათ შორის სატრანსპორტო ნაკადებზე;
- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე, მიმდებარე არსებული ობიექტების გათვალისწინებით. შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- დაგეგმილი საქმიანობის ფარგლებში განსახორციელებელი **გარემოსდაცვითი შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი;**
- დაგეგმილი საქმიანობის ფარგლებში განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და ა.შ მითითებით);
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება.

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზმ-ის ანგარიშში:

- სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს ინფორმაციით, დაგეგმილი საქმიანობის მთლიანი 97465 კვ.მ ფართობიდან (shp-ფაილი), „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს № 299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის საზღვრების მიხედვით, 31856 კვ.მ მდებარეობს ბოლნისი-დმანისის სატყეო უბნის ფახრალის სატყეოში. 31856 კვ.მ ნაწილობრივ ზედდებამა სახელმწიფო ტყის N80.02.61.192, N80.02.61.190 და N80.02.61.196 საკადასტრო კოდებით რეგისტრირებულ მიწის ნაკვეთებზე. სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის N221 დადგენილებით (თავი XIV) განსაზღვრული საქმიანობა ან მისი განკარგვა საჭიროებს შეთანხმებას სახელმწიფო ტყის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან.

განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისთვის საქმიანობის განმახორციელებელმა (კანონმდებლობის შესაბამისად) გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაურთოს განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისთვის საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტები;

- შპს „საქართველოს მელიორაციის“ მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, ნახიდური ჰესის 35 კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის N7 და N8 საყრდენებს შორის მდებარეობს კომპანიის კაპიტალში რიცხული ხრამ-არხის მაგისტრალური არხი, კომპანიას აუცილებელ პირობად მიაჩნია, რომ ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობის პროცესი განხორციელდეს არხის დაუზიანებლად, ხოლო არხის დაზიანების შემთხვევაში, მშენებლობის დასრულებისთანავე, საპროექტო პარამეტრების დაცვით მოხდეს დაზიანებული მონაკვეთის აღდგენა. აღნიშნული საკითხი გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ეტაპზე, ასევე წარმოდგენილი უნდა იქნეს შპს „საქართველოს მელიორაციასთან“ შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტი;
- სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ეროვნული სააგენტოს ცნობით, საპროექტო ეგხ-ის N10-15 ანძები ხვდება კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების: არუხლოს ეკლესიის და ცურტავში მდებარე ეკლესიების ვიზუალური დაცვის არეალებში, შესაბამისად, მასზე მოქმედებს „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული შეზღუდვები. ძეგლის ინდივიდუალურ დამცავ ზონად განისაზღვრება ტერიტორია უძრავი ძეგლის გარშემო, რომელიც შედგება ფიზიკური და ვიზუალური დაცვის არეალებისგან და დგინდება ძეგლის ფიზიკური და ვიზუალური დაცვის მიზნით. ძეგლის ვიზუალური დაცვის არეალი არის ტერიტორია ფიზიკური დაცვის არეალის მიღმა, რომლის ცვლილებაც გავლენას ახდენს ძეგლის ისტორიულად ჩამოყალიბებულ გარემოზე ან/და ძეგლის სრულფასოვან აღქმაზე. ვიზუალური დაცვის არეალში აკრძალულია იმგვარი მოქმედებები, რომლებიც დააზიანებს ძეგლის ისტორიულად ჩამოყალიბებულ გარემოს, ხელს შეუშლის ძეგლის ოპტიმალურ ხედვას, მის სრულფასოვან აღქმას ან შეამცირებს მის მნიშვნელობას. ამასთან, ზემოაღნიშნული ანძების სამონტაჟო არეალი მდებარეობს შუა საუკუნეების ნასოფლარების შემოგარენში, შესაბამისად, მიწის სამუშაოების დროს, ახალი არქეოლოგიური ობიექტების აღმოჩენის ალბათობა მაღალია. არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანება/განადგურების თავიდან აცილების მიზნით, მიწის სამუშაოები აუცილებელია წარიმართოს არქეოლოგის ზედამხედველობით. ზემოაღნიშნული საკითხი გათვალისწინებული უნდა იყოს გზშ-ის ეტაპზე;

გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული საკითხების გათვალისწინების შესახებ, ერთიანი ცხრილის სახით (გვერდებისა და ქვე)თავების მითითებით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, შპს „ნახიდური ჰესის“ ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ნახიდურსა და სოფ. თამარისში 35 კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანის პროექტზე, **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი, შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.

გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.